

Ethische Code

(Aangenomen in maart 2000 in Vancouver tijdens de jaarlijkse vergadering van de *International Language Testing Association* (ILTA)).

(Kleine wijzigingen goedgekeurd door het ILTA Executive Committee, januari 2018)

Deze eerste Ethische Code van de *International Language Testing Association* (ILTA) bestaat uit een reeks principes die gebaseerd zijn op de morele filosofie en die als leidraad dienen voor goed professioneel gedrag. De code is dus geen wet, legt geen regels op, bevat geen richtlijnen voor de praktijk, maar is bedoeld als referentiepunt voor aanvaardbaar ethisch gedrag van alle taaltoetsers. De code hoort bij een aparte *Guidelines of Practice* (beschikbaar op de ILTA-website). De Ethische Code is gebaseerd op verschillende beginselen van humaniteit, moraliteit, rechtvaardigheid, respect van autonomie en burgerschap.

Deze Ethische Code identificeert 9 fundamentele principes die telkens verduidelijkt worden met een serie van annotaties die de betekenis van de principes verduidelijken. Aan de hand van deze principes wordt er beschreven wat de ILTA-leden verondersteld worden wel en niet te doen, of algemener, hoe zij zich horen te gedragen of wat zij, of professionele taaltoetsers in het algemeen, zouden moeten nastreven. Daarnaast beschrijven de annotaties welke moeilijkheden en uitzonderingen inherent zijn aan de toepassing van de principes. De annotaties bevatten ook de sancties die voortvloeien uit de Ethische Code en stipuleren dat het niet respecteren van de code ingrijpende gevolgen kan hebben. Zo kan er worden beslist om het lidmaatschap van een lid in te trekken op verzoek van het ethisch comité van ILTA. Deze code is gebaseerd op gelijkaardige bestaande Ethische codes, maar wil ook een afspiegeling zijn van de sociale en culturele waarden van een wereld in verandering. Daarom is het van belang dat taaltoetsers de code samen met de *Guidelines of Practice* consulteren.

Alle beroepscodes zouden het professionele geweten en het vellen van een vakkundig oordeel moeten sturen. De Ethische Code van ILTA ontheft de taaltoetsers niet van plichten en verantwoordelijkheden die hen door andere codes worden opgelegd en die zij hebben onderschreven of van de wettelijke plichten, zowel nationaal als internationaal, waaraan zij onderhevig zijn.

Taaltoetsers zijn onafhankelijk handelende personen met een eigen moreel besef en het kan gebeuren dat zij persoonlijke bezwaren hebben tegen bepaalde procedures. Zij zijn moreel gemachtigd om te weigeren mee te werken aan procedures die niet in overeenstemming zijn met hun persoonlijke moreel besef. Taaltoetsers die een functie aanvaarden waarvan zij op voorhand weten dat die hen in situaties kan doen terechtkomen die niet stroken met hun overtuigingen, hebben de verantwoordelijkheid om hun werkgever of toekomstige werkgever hierover in te lichten. Werkgevers en collega's zorgen ervoor dat deze taaltoetsers, door dit te doen, niet gediscrimineerd worden op de werkvloer.

De Ethische Code wordt geconcretiseerd in de *Guidelines of Practice* (beschikbaar op de ILTA-website). De Ethische Code focust meer op de morele waarden en idealen van het beroep, terwijl de

Guidelines of Practice een aantal minimale vereisten voor de beroepspraktijk vastlegt en inzoomt op de verduidelijking van beroepsmatig wangedrag of onprofessioneel gedrag.

Zowel de Ethische Code als de *Guidelines of Practice* moeten een antwoord kunnen bieden op de behoeften en veranderingen in het beroep en worden, als dit nodig is, dus herzien om aan de veranderde maatschappelijke behoeften en de noden die er in taaltoetsing bestaan te kunnen blijven voldoen. De Ethische Code zal over vijf jaar geëvalueerd worden, of vroeger als dit nodig zou blijken.

Principe 1

Taaltoetsers hebben respect voor de menselijkheid en de waardigheid van elk individu dat hun toets aflegt. Zij benaderen elke kandidaat zo professioneel mogelijk en respecteren ieders behoeften, waarden en culturen in de toets die ze aanbieden.

Annotatie

- Taaltoetsers mogen hun kandidaten niet discrimineren of uitbuiten op basis van leeftijd, gender, ras, afkomst, seksuele geaardheid, talige achtergrond, overtuiging, politieke banden of godsdienst. Ze vermijden om doelbewust hun eigen waarden (bijvoorbeeld sociale, spirituele, politieke en ideologische) op te leggen.
- Taaltoetsers buiten hun cliënten niet uit en proberen hen niet te beïnvloeden op een manier die niets met de diensten te maken heeft die zij als taaltoetsers aanbieden of het onderzoek dat ze voeren.
- Seksuele relaties tussen taaltoetsers en hun kandidaten zijn altijd onethisch.
- Lesgeven over en onderzoek voeren naar taaltoetsen met medewerking van kandidaten (ook studenten) kan alleen als zij daar hun toestemming voor hebben gegeven; dit houdt ook in dat hun waardigheid en privacy worden gegarandeerd. De betrokkenen worden erop gewezen dat hun weigering om mee te werken geen invloed heeft op de kwaliteit van de dienstverlening die door de taaltoetsers wordt aangeboden (lesgeven, onderzoek voeren, ontwikkeling en afname van de toets). Er moet van tevoren ook toelating gevraagd worden aan de kandidaten wanneer verschillende media (papier, elektronica, video, audio) gebruikt worden voor andere doeleinden dan de toets.
- Taaltoetsers streven ernaar om alle informatie die zij produceren zo helder en zo betekenisvol mogelijk te communiceren aan alle relevante belanghebbenden.
- Waar mogelijk, worden kandidaten geconsulteerd over zaken die hen aangaan.

Principe 2

Taaltoetsers houden alle informatie die ze beroepshalve over hun kandidaten hebben verzameld geheim en delen die enkel wanneer hun professioneel oordeel dat toelaat.

Annotatie

- Taaltoetsers dienen het recht op geheimhouding te respecteren en alle informatie die zij tijdens de uitoefening van hun beroep over de kandidaten hebben verzameld goed te beschermen. Dit recht op geheimhouding van persoonsgebonden informatie blijft gelden in

een context van gefotokopieerde materialen en reproducties, computertoetsen, toetsformulieren en databanken.

- Geheimhouding kan niet absoluut zijn, vooral wanneer het gaat om prestaties van studenten die zich in een toelatings- of rekruteringsprocedure bevinden. De taaltoetsers dient het evenwicht te bewaren tussen geheimhouding als fundamentele beroepspllicht en een ruimere verantwoordelijkheid naar de maatschappij toe.
- In gerechtvaardigde gevallen hebben de collega's van de taaltoetsers het recht om data te raadplegen van andere kandidaten dan de kandidaten die zij hebben geëxamineerd om de kwaliteit te verhogen van de diensten die worden aangeboden. In dergelijke gevallen onderschrijven diegenen die toegang krijgen tot de data eveneens de geheimhoudingspllicht.
- Gegevens over kandidaten die verkregen werden uit andere bronnen, dus niet rechtstreeks afkomstig zijn van de kandidaat (bijvoorbeeld van leerkrachten of studenten die een toets afleggen), zijn onderhevig aan dezelfde principes van geheimhouding.
- Er kunnen wettelijke eisen zijn tot het openbaar maken van de data, bijvoorbeeld wanneer de taaltoetsers als deskundige wordt opgeroepen door de rechtbank om er te getuigen. In dit soort omstandigheden wordt de geheimhoudingspllicht die aan het beroep van taaltoetsers is verbonden, opgegeven.

Principe 3

Taaltoetsers moeten zich houden aan alle relevante ethische principes die vervat zitten in nationale en internationale richtlijnen als ze toetsen, experimenten, behandelingen of een andere wetenschappelijke activiteit uitoefenen.

Annotatie

- Het taaltoetsproces bouwt voort op onderzoek dat niet zonder menselijke proefpersonen kan gevoerd worden. Dit onderzoek dient te beantwoorden aan algemeen aanvaarde principes van wetenschappelijk onderzoek. Het dient gebaseerd te zijn op een grondige kennis van de vakliteratuur, en gepland en uitgevoerd te worden conform de hoogste standaarden.
- Elk onderzoek moet gerechtvaardigd zijn; redelijkerwijs wordt er dus verondersteld dat de voorgestelde studies antwoorden formuleren op de gestelde vragen.
- De mensenrechten van de proefpersoon staan altijd boven de wetenschappelijke en maatschappelijke belangen.
- Wanneer de proefpersoon ongemakken zou kunnen ervaren of risico zou kunnen lopen ten gevolge van een onderzoek, moeten de onderzoeksresultaten afgewogen worden tegen de impact op het individu. Onderzoeksresultaten kunnen die ongemakken en risico's niet rechtvaardigen. Als er onvoorziene schadelijke effecten vastgesteld worden, moet het onderzoek stopgezet of bijgestuurd worden.
- Een onafhankelijk ethisch comité moet alle onderzoeksvoorstellen evalueren zodat kan worden verzekerd dat de studies conform de hoogste wetenschappelijke en ethische standaarden worden uitgevoerd.
- Relevante informatie over de doelstellingen, methodes, risico's en ongemakken van het onderzoek worden op voorhand aan de proefpersoon bekendgemaakt. Deze informatie moet zo gegeven worden dat alle implicaties volledig door de proefpersoon worden begrepen. De

toestemming vragen voor deelname aan onderzoek gebeurt vrijblijvend en niet onder druk, dwang of bedreiging.

- De proefpersoon kan weigeren om deel te nemen of kan zich op elk moment terugtrekken uit het onderzoek, zolang de resultaten ervan nog niet zijn gepubliceerd. Deze weigering heeft geen invloed op hoe de persoon wordt behandeld.
- Speciale aandacht wordt vereist als het gaat om het krijgen van de toestemming van een proefpersoon die zich in een afhankelijk relatie bevindt (bijvoorbeeld studenten, ouderen, leerlingen met leerproblemen).
- Wanneer het om een minderjarige gaat, moet er toestemming gevraagd worden aan de ouders of de voogd, maar ook aan de minderjarige zelf, als die volwassen genoeg is en in staat is te begrijpen waarover het gaat.
- Vertrouwelijke informatie die tijdens onderzoek werd verkregen, wordt niet gebruikt voor andere doeleinden dan voor die doeleinden die gespecificeerd en goedgekeurd werden in het onderzoeksprotocol.
- De publicatie van onderzoeksresultaten moet waarheidsgetrouw en accuraat gebeuren.
- De publicatie van onderzoeksrapporten is zo dat de proefpersonen niet kunnen worden geïdentificeerd.

Principe 4

Taaltoetsers laten, in de mate van het mogelijke, niet toe dat hun vakkennis en vaardigheden worden misbruikt.

Annotatie

- Taaltoetsers gebruiken niet bewust hun vakkennis en vaardigheden om acties te promoten die in strijd zijn met de belangen van hun kandidaten. Als een interventie van een taaltoetsers niet meteen in het voordeel is van de kandidaat (bijvoorbeeld wanneer die gevraagd wordt om proefpersoon te zijn voor een vaardigheidstoets die voor een andere situatie werd ontwikkeld), dan moet dit ook heel duidelijk gecommuniceerd worden.
- Construct-irrelevante demografische variabelen zoals migratiestatus of morele, religieuze en maatschappelijke waarden kunnen nooit doorslaggevende factoren zijn bij het bepalen van de taalvaardigheid.
- Wat de wettelijke omstandigheden ook zijn, een taaltoetsers laat zich nooit in, noch direct, noch indirect, met martelpraktijken of andere vormen van wrede, onmenselijke of vernederende bestraffing (zie de *Declaration of Tokyo 1975*).

Principe 5

Taaltoetsers blijven hun vakkennis ontwikkelen, en delen die kennis met collega's en andere taalexperts.

Annotatie

- Levenslang leren en de eigen kennis verruimen, zijn fundamenteel verbonden met het beroep; wie dit niet doet, brengt schade toe aan de kandidaten.

- Taaltoetsers maken gebruik van verschillende methodes waarover zij beschikken om levenslang te leren. Dit kan betekenen dat zij blijven deelnemen aan programma's voor taaltoetsing en aan gespecialiseerde conferenties en regelmatig relevante publicaties uit het vakgebied lezen.
- Overleggen met collega's en andere relevante taalexerts is voor taaltoetsers een belangrijke manier om vakkennis te ontwikkelen.
- Taaltoetsers delen nieuwe vakkennis met collega's op bijeenkomsten of door te publiceren in erkende vaktijdschriften.
- Van taaltoetsers wordt verwacht dat ze bijdragen tot de opleiding en professionele ontwikkeling van taaltoetsers in opleiding en dat ze richtlijnen vastleggen voor de belangrijkste doelen van die training.
- Taaltoetsers zijn bereid mee te werken aan de opleiding van studenten uit alle taalkundige disciplines.

Principe 6

Taaltoetsers delen de verantwoordelijkheid om de integriteit van het beroep van taaltoetser te handhaven.

Annotatie

- Taaltoetsers promoten en bevorderen de integriteit van hun beroep door vertrouwelijk en verantwoordelijk met collega's om te gaan. Wanneer er meningsverschillen zijn, worden standpunten oprecht en respectvol gedeeld, zonder elkaar te kleineren.
- Taaltoetsers ontwikkelen normen en passen die toe ten voordele van de maatschappij. Zo nemen zij een bevoorrechte positie in die hen ertoe verplicht persoonlijke en morele standaarden hoog te houden in de uitoefening van hun beroep en in die aspecten van hun privéleven die een invloed zouden kunnen hebben op de integriteit van hun beroep.
- Taaltoetsers die erachter komen dat een collega zich niet professioneel gedraagt, ondernemen gepaste acties; dit kan inhouden dat zij rapporteren aan relevante autoriteiten.
- Het niet naleven van deze Ethische Code zal aan grondig onderzoek onderworpen worden en kan ernstige gevolgen hebben, zoals het verliezen van het lidmaatschap van ILTA.

Principe 7

Taaltoetsers streven ernaar om in hun maatschappelijke rol de kwaliteit van taaltoetsing, evaluatie en lesgeven te verbeteren. Zij promoten een gerechtvaardigde verdeling van deze diensten en dragen bij tot een maatschappelijke bewustwording inzake taal leren en taalvaardigheid.

Annotatie

- Taaltoetsers hebben een bijzondere plicht om de verbetering van taaltoetsen te promoten omdat veel van hun kandidaten maatschappelijke macht en status missen doordat ze anderstalig zijn.
- Taaltoetsers geven, op grond van hun kennis en ervaring, advies aan zij die verantwoordelijk zijn voor het aanbieden van taaltoetsen.

- Taaltoetsers zijn bereid om het op te nemen voor de kandidaten en samen met anderen te garanderen dat kandidaten toegang krijgen tot de best mogelijke taaltoets.
- Taaltoetsers zijn bereid om samen te werken met adviserende, geïnstitutionaliseerde, non-profit en commerciële instellingen die een rol spelen in het aanbieden van taaltoetsdiensten.
- Taaltoetsers nemen gepaste maatregelen als de diensten door een tekort aan financiële middelen of om andere redenen, niet meer aan de minimale standaarden kunnen voldoen. In uitzonderlijke gevallen kunnen taaltoetsers zichzelf distantiëren van dit soort diensten die worden aangeboden, als die distantiëring geen negatieve gevolgen heeft voor de kandidaten.
- Taaltoetsers zijn bereid relevante wetenschappelijke informatie te interpreteren en verspreiden en hun deskundige stem in de maatschappij te laten horen. Als zij dit doen, maken zij duidelijk of zij optreden als spreekbuis van een erkend professioneel orgaan of niet. Indien de visie die ze verkondigen afwijkt van wat gangbaar is, geven zij dit aan.
- Taaltoetsers kunnen vanuit hun positie perfect verantwoordelijk dat zij een wetenschappelijk onderbouwde bijdrage leveren aan het publieke debat over gevoelige sociaal-politieke thema's, zoals etniciteit, achterstelling en opvoeding.
- Taaltoetsers maken een onderscheid tussen hun opvoedende rol gebaseerd op vakkennis en hun rol als burger.
- In de uitoefening van de verantwoordelijkheden die onder dit principe vallen, vermijden taaltoetsers zelfpromotie en de kleinering van collega's.
- Taaltoetsers geven duidelijk aan dat zij niet pretenderen (of de indruk wekken) dat zij als enige alle relevante kennis bezitten.

Principe 8

Taaltoetsers zijn zich bewust van hun verplichtingen ten opzichte van de maatschappij waarin zij werken, maar tegelijkertijd zijn zij zich ervan bewust dat deze plichten tegenstrijdig kunnen zijn met de verantwoordelijkheid die ze dragen ten aanzien van kandidaten en andere belanghebbenden.

Annotatie

- Als toetsresultaten het gevolg zijn van een opdracht die werd uitgevoerd in de naam van instellingen (regeringen, overheden, vakverenigingen, universiteiten, scholen, bedrijven), dan hebben taaltoetsers de plicht om deze resultaten accuraat te communiceren, zelfs als kandidaten of andere belanghebbenden er afkerig tegenover zouden staan (families, toekomstige werkgevers enz.).
- Als lid van de maatschappij waarin zij werken, houden taaltoetsers rekening met de eisen die er in die maatschappij aan toetsing worden gesteld, zelfs als zij er een andere mening op na houden. Als hun weerstand zo groot wordt dat het gezien kan worden als een gewetensbezwaar, dan moeten ze het recht hebben om hun professionele diensten niet langer aan te bieden.

Principe 9

Taaltoetsers staan geregeld stil bij de potentiële effecten van hun projecten, zowel op korte als op lange termijn, voor de belanghebbenden en hebben het recht hun professionele diensten stop te zetten op grond van morele bezwaren.

Annotatie

- Taaltoetsers zijn professionals en hebben in die hoedanigheid de verantwoordelijkheid om de ethische gevolgen te evalueren van de projecten die hen worden toegekend. Hoewel ze niet alle gevolgen kunnen inschatten, bekijken ze grondig wat de waarschijnlijke implicaties zijn. Als die naar hun mening beroepsmatig onaanvaardbaar zijn, kunnen ze ervoor kiezen om hun diensten niet langer aan te bieden. In dit soort gevallen consulteren ze hun collega's om te bepalen in hoeverre hun mening wordt gedeeld. Als de collega's hun mening niet blijken te delen, blijven zij echter het recht behouden om op grond van individuele gewetensbezwaren een ander standpunt in te nemen.

©ILTA

Nederlandse vertaling/Dutch translation, 2018:

CNaVT/Centrum voor Taal en Onderwijs, KU Leuven, Belgium – Christina Maes (vertaler/translator),
Bart Deygers, Inge Reinders, Lies Strobbe (revisoren/reviewers)